

Janusz Uhma

Jak zdobywać wiedzę i umiejętności

Fragmenty

ZAPISZ
W ZESZYCIE

Dopiero odkrycie druku, które miało miejsce ponad pięćset lat temu, umożliwiło zdobywanie wiedzy przez znaczną liczbę osób. Od ponad pięciuset lat głównym nośnikiem wiedzy jest książka w kształcie zbliżonym do tego, jaki znamy obecnie. Tak będzie zapewne jeszcze przez wiele lat.

Co trzeba umieć, by korzystać z książki jako źródła wiedzy? Niewątpliwie podstawą jest umiejętność czytania, ale to nie wszystko. Trzeba czytać ze zrozumieniem, to znaczy rozumieć poszczególne słowa, zdania i większe fragmenty tekstu. Trzeba też umieć korzystać z książki w sposób świadomy.

Nie zawsze musimy przeczytać całą książkę, by zdobyć potrzebną nam wiedzę. Co zrobić, by nie wertować¹ grubego tomu w całości? Oczywiście – zajrzeć do spisu treści.

A co zrobić, gdy nie rozumiemy jakiegoś słowa? Często autor książki przewiduje nasze trudności i wytłumaczenie znajdujemy w przypisie, czyli dodatkowym tekście na dole strony lub na marginesie. Jeśli autor o tym nie pomyślał, nie należy załamywać rąk – trzeba zrozumieć całe zdanie i domyślić się znaczenia nieznanego nam słowa. [...] Kiedy uważamy, że bez wytłumaczenia tego jednego słowa nie zrozumiemy tekstu, sięgamy po słownik języka polskiego.

¹ Wertować – przeglądać książki lub czasopisma, szukając potrzebnych wiadomości.

1. Wyjaśnij, jaką czynność trudniej wykonać czytelnikowi, jeśli w książce brakuje spisu treści.
2. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Dzięki zastosowaniu się do wskazówek autora tekstu czytelnik może ?

A.	skuteczniej zdobywać nowe informacje.
B.	sprawniej tworzyć własne wypowiedzi.
C.	szybciej nauczyć się czytać.

3. Podaj trzy umiejętności niezbędne, aby korzystać z książki jako źródła wiedzy.
4. W słowniku języka polskiego słowo *księgarnia* znajduje się przed wyrazem
A. księga. B. książka. C. księgarz. D. książkowy.
5. Określ przypadek, w którym występuje rzeczownik *książka* w każdym ze zwrotów.
korzystać z książki przeczytać książkę kupić książki rozmawiać o książce

6. Wybierz właściwe uzupełnienia zdań.

Informacja o tym, co jest konieczne, aby korzystać z książek, pojawia się w *pierwszym/drugim* akapicie.

Wskazówki dotyczące postępowania, gdy nie rozumiemy znaczenia wyrazu, znajdują się w *trzecim/czwartym* akapicie.

Józef Ratajczak

Liście jak listy

Liść z listem można pomylić,

Aby spostrzec po chwili:

lecą liście na wszystkie strony,

a każdy – polecony.

Wiatr tu jest listonoszem.

– Odebrać listy proszę!

Co dzisiaj doniósł

liść klonu?

Jakie nowiny

zawiera liść olszyny?

A jakie listek brzozy?

Kto na polski przełoży?

Biorę liście do ręki,

a tam nic więcej nie ma,

tylko nadawca: błękit,

i adres wyraźny: ziemia.

7. Wskaż dwa podobieństwa między jesiennymi liśćmi a listami, o których jest mowa w utworze.

8. Z ilu wersów i ilu strof składa się utwór *Liście jak listy*?

9. Wypisz z utworu po jednym zdaniu oznajmującym, pytającym i rozkazującym.

10. Określ liczbę liter, głosek i sylab w wyrazie *listonosz*.

11. Napisz list, w którym opowiesz koleżance lub koledze o tym, co wydarzyło się u Ciebie od rozpoczęcia roku szkolnego.



Przyjrzyj się obrazowi, a następnie odpowiedz na pytania.

1. W jakiej sytuacji zostały przedstawione dzieci?
2. Jak sądzisz, jaką porę roku i dnia ukazał artysta?
3. Dlaczego, Twoim zdaniem, jedna z postaci nie uczestniczy w grze? Co chciałaby zrobić? Uzasadnij swoją odpowiedź.
4. W co lubisz grać z koleżankami i kolegami z klasy? Co, według Ciebie, jest ważne we wspólnej zabawie i rywalizacji?
5. Wyobraź sobie, że jesteś jedną z postaci grających w piłkę. Jak zachęcisz nieśmiałą osobę, aby dołączyła do wspólnej zabawy?
6. Opowiedz, jakie radości i smutki mogą wiązać się z sytuacją taką jak ta przedstawiona na obrazie.

Andrew Macara
[czytaj: endriu
makara], *Piłkarze*

 olej na płótnie

 63,5 x 76,2 cm

 prywatna kolekcja

 1993 rok

Kopalnia Kawy we Lwowie

Rodzina Marczenków wybiera się na sobotni spacer na Rynek Główny. Postanawiają wejść do Kopalni Kawy. Maksym dowiaduje się, kim był Jerzy Franciszek Kulczycki.

KOPALNIA, GÓRNIK, ŻYCIORYS, ODSIECZ WIEDEŃSKA, HANDEL, KOMPANIA HANDLOWA, POSTANIEC, OBÓZ, STOWARZYSZENIE, OBLĘŻENIE, SŁAWA, KORZYŚĆ, UZNAĆ ZA + B. (KO GO? CO?)



I. Przeczytaj dialog i zdecyduj, czy zdania są prawdziwe (P), czy fałszywe (F).

Mama: Kochani, może pójdziemy do Kopalni Kawy? Dawno tam nie byłam, a z przyjemnością wypiję filiżankę małej czarnej.

Olga: O tak! Tam robią przepyszną kawę, najlepszą w całym mieście!

Maks: Ja nie chcę tam iść, kawa jest obrzydliwa. Nie wiem, dlaczego mówicie, że jest smaczna. Jest taka gorzko-kwaśna.

Tata: Maks, młodzieńcze, nikt cię nie będzie na siłę poił kawą!

Maks: To po co mam tam iść!!!

Mama: Maks, tam nie sprzedają tylko kawy... Jest tam bardzo dobra gorąca czekolada z lodami albo z bitą śmietaną. Nie masz ochoty na taki deser?

Maks: Przepraszam, mamie. Och, czekolada! Kocham, czekoladę!

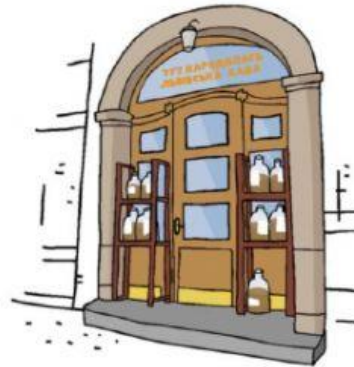
Mama: Doskonale! Poza tym prawie jesteśmy na miejscu! Kawiarnia jest bardzo ładna, na pewno spodoba ci się wnętrze.

Maks: Hmm...

Tata: O co chodzi, synku?

Maks: Wiesz, tato, ja zawsze myślałem, że w kopalni wydobywa się węgiel, sól albo diamenty. Nie wiedziałem, że kawę też.

Tata: Ha, ha, ha! Maks, masz rację! Nazwa tej manufaktury rzeczywiście może wprowadzić w błąd. Kawę robi się z nasion kawowca. Najpierw zbiera się owoce, zdejmuje z nich skórkę, a następnie pali się ziarna. Dlatego mają ciemnobrązowy kolor.



Maks: To dlaczego idziemy do kopalni?

Mama: Dlatego, że w tej kawiarni ziarna kawy są magazynowane pod ziemią. A pracownicy, którzy przynoszą worki, wyglądają trochę jak górnicy – mają specjalne kaski i taczki, na których przywożą worki. Jak już będziemy na miejscu, to wszystko zobaczysz!



		P	F
0.	Rodzina Marczenków idzie do znanej we Lwowie kawiarni.	✓	
1.	Olga nie przepada za smakiem kawy.		
2.	Ziarna kawy na początku mają zielony kolor.		
3.	Mama uważa, że kawiarnia ma bardzo ładne wnętrze.		
4.	Maks jest zaskoczony nazwą kawiarni.		
5.	W Kopalni Kawy pracują górnicy.		



II. Połącz rysunki z odpowiednimi wyrazami.



III. W którym to było roku? Którego roku? Którego miesiąca? Czy pamiętasz, jak zapisujemy daty?

0. w 1640 roku – **w tysiąc sześćset czterdziestym roku**

1. w 1683 roku –
2. w 1862 roku –
3. 13.08.1683 roku –
4. 15.08 –
5. 10.01.1684 roku –
6. 20.02.1694 roku –



IV. Uzupełnij grafikę ważnymi dla ciebie datami. Zapytaj kolegę / koleżankę, jakie daty napisał/a i dlaczego właśnie te.

DWUDZIEŚĆ
CZERWCA



DOPEŁNIACZ

W TYSIĄC DZIEWIĘŚĆ
DZIEWIĘĆDZIESIĄTYM PIERWSZYM ROKU



MIEJSCOWNIK



V. Historia Kopalni Kawy jest bardzo ciekawa. Uzupełnij poniższy tekst o Jerzym Franciszku Kulczyckim, któremu dedykowana jest kawiarnia, wyrazami z ramki w prawidłowej formie.



miód, kawiarnia, **pomysł**, król, patron, dzieciństwo, ranek, urodzić się, tłumacz, wieczór



Kopalnia Kawy to największa lwowska kawiarnia, która jest poświęcona historii kawy we Lwowie. Tradycję picia kawy, z Wiednia do Lwowa, przeniósł Jerzy Franciszek Kulczycki.

Jerzy Franciszek Kulczycki¹ w małej miejscowości Kulczyce w 1640 roku. O jego² jest niestety bardzo mało informacji. Wiadomo, że w młodości poznał język turecki, mówił także po węgiersku. Dzięki tym umiejętnościom pracował jako³ w belgradzkim oddziale Wschodniej Kompanii Handlowej, czyli stowarzyszeniu kupców wiedeńskich do handlu ze Wschodem. Potem, w 1683 roku, jako kupiec towarów orientalnych zamieszkał w Leopoldstadt pod Wiedniem. W czasie oblężenia Wiednia przez armię Imperium Osmańskiego 13 sierpnia 1683 roku Kulczycki przebrał się za tureckiego żołnierza i późnym⁴ uciekł z otoczonego miasta, aby uzyskać pomoc. Przeszedł bez trudu przez obóz turecki i⁵ 15 sierpnia dotarł do księcia lotaryńskiego Karola V i z jego listem powrócił tą samą drogą. Czyn ten przyniósł mu sławę i korzyści materialne, a 10 stycznia 1684 roku mianowano go cesarskim



tłumaczem języka tureckiego. Po słynnej bitwie pod Wiedniem⁶ Jan III Sobieski pozwolił mu wybrać jako nagrodę dowolną rzecz z obozu pokonanego nieprzyjaciela. Kulczycki zdecydował się wziąć 300 worków kawy. Uważa się, że otworzył pierwszą wiedeńską⁷, w której na pamiątkę zwycięstwa nad Turkami podawał gościom ciasteczka w kształcie półksiężyców. Podobno jako pierwszy wpadł na **pomysł**⁸ słodzenia kawy⁹ oraz doprawiania jej mlekiem. Jerzy Franciszek Kulczycki zmarł na gruźlicę w Wiedniu 19 lub 20 lutego 1694 roku. W 1862 roku jednej z wiedeńskich ulic nadano jego imię, a samego Kulczyckiego uznano za¹⁰ wiedeńskich kawiarzy.



VI. Franciszek Jerzy Kulczycki nie jest jedyną ciekawą postacią w historii. Napisz w zeszycie krótką informację biograficzną o wybranej przez siebie ważnej polskiej postaci związanej też z Ukrainą.